

Етап первинного закріплення знань починається з фронтальної роботи: вчитель дає зразок виконання завдання за темою уроку, викликає до дошки учнів, які під керівництвом вчителя виконують завдання за зразком.

Наприклад, картка по темі «Дерева, куші, трав'янисті рослини взимку.

(1 клас)». Діти розглядають схематичні малюнки рослин, порівнюють їх й відповідають, що в них спільного і чим вони відрізняються.

Реалізація диференційованого підходу із урахуванням відмічених особливостей учбової діяльності сприяє підвищенню ефективності навчально-виховного процесу. Одним з найважливіших шляхів подальшої розробки проблеми диференційованого підходу в процесі навчання є виділення і опис типів школярів, які характеризують певні групи учнів у кожному класі відповідно з їхніми віковими та індивідуальними особливостями.

Список використаних джерел:

1. Кузьменко В. Індивідуалізація виховання і навчання // Дошк. вих., 2009. № 10. – С. 5–7.
2. Мамаєва Т.М. Робота над лексичним значенням слова // Початкове навчання та виховання. – 2009. – № 31. – С. 11–13.
3. Садохін О.П. Концепції сучасного природознавства / А.П. Садохін. – 2-е вид. – М. : ЮНІТИ-ДАНА, 2010. – С. 186.
4. Байбара Т.М. Диференційовані завдання на уроках природознавства // Поч. шк. – 2008. – № 11. – С. 33–36.
5. Корсакова О. Про технологію диференційованого навчання // Рід. шк. – 2005. – № 9. – С. 44–48.
6. Кубрак В.І., Дроб'язко П.І. Диференційоване навчання в початкових класах // Пед. і псих., 2010. – № 3. – С. 71–76.

Козакевич Н.С.

студент,

Науковий керівник: **Мачинська Н.І.**

доктор педагогічних наук, доцент,

Львівський національний університет

імені Івана Франка

САМОСТІЙНА РОБОТА – ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У кожному суспільстві наріжним каменем фундаменту є питання освіти і виховання підрастаючого покоління. Реформування освіти передбачає вироблення в учня розуміння необхідності та вміння навчатися упродовж усього життя. Навчити дитину самостійно здобувати знання і застосовувати їх у різноманітній та цікавій для неї діяльності – це першочергове завдання вчителя початкових класів [1, с. 51].

Для сучасного освітнього простору актуальною є проблема розвитку пізнавальної самостійності молодших школярів. Саме від того, наскільки сформовано навички самоосвітньої пізнавальної діяльності дитини, залежить успішне навчання протягом життя, опанування професії у майбутньому, уміння адаптуватися в сучасних умовах до дорослого життя.

Самостійність – це насамперед свідоме мотивування дій та їх обґрунтованість, не піддавання чужим впливам, прагнення і здатність чинити відповідно до своїх особистих переконань [3, с. 27].

Самостійна робота – це вища форма навчальної діяльності учня, що є формою самоосвіти.

Актуальність проблеми формування пізнавальної активності школярів за допомогою використання різних видів самостійних робіт безперечно, оскільки знання, уміння, переконання, духовність не можна передати від вчителя до учня, вдаючись тільки до слів. Цей процес включає в себе знайомство, сприйняття, самостійну переробку, усвідомлення та прийняття цих умінь і понять. Дана проблема актуальна для сучасної школи, тому що вона ще не достатньо розроблена, не вивчена до кінця.

Проблемі організації самостійного навчання на різних рівнях присвячено досить багато педагогічних досліджень, як в нашій державі, так і за кордоном.

Ця проблема не є новою в дидактиці і психології.

У психолого – педагогічній літературі висвітлюється сутність поняття самостійної роботи (Алексюк А. М., Дайрі Н. Г., Єсіпов Б. П., Козаков В. А., Підкасистий П. І.), в свій час Ушинський К. Д. та Кантерев П. О. вказували на значення самостійної роботи у розвитку школярів.

Проблема визначення ознак самостійної роботи розглядається Голантом Є. Я., Дайрі Н. Г. та іншими.

Організаційно – педагогічні умови самостійної пізнавальної діяльності учнів привернули увагу Бабанського Ю. Б., Олійника П. М., Рибальського В. І., Ярмаченка М. Д.

Питання педагогічного керівництва самостійною роботою розглядають Буряк В. К., Новикова А. Є., Жарова Л. В., Шаталова В. Ф., Задорожна Л. В. та інші.

Самостійна навчальна робота учнів – це сфера їхньої особистісної самореалізації, прояв творчого потенціалу. Разом з тим у процесі цілеспрямованої самостійної роботи формуються основні школяра як особистості – почуття громадського обов'язку, свідомість особистості, відповідальність [4, с. 65-66].

За І. В. Зайченком, самостійна робота – це такий засіб навчання, який:

- у кожній конкретній ситуації засвоєння відповідає конкретній дидактичній меті та завданням;
- формує в учнів на кожному етапі їх руху від незнання до знань необхідний обсяг та рівень знань, навичок і умінь для розв'язання відповідного класу пізнавальних завдань, поступового просування від нижчих до вищих рівнів розумової діяльності;
- сприяє виробленню в учнів психологічної готовності до самостійного систематичного поповнення своїх знань і вироблення умінь орієнтуватися в потоці наукової та суспільної інформації;
- є найважливішим знаряддям педагогічного керівництва та управління самостійною пізнавальною діяльністю учня в процесі навчання.

Будь-яка самостійна робота повинна починатися з усвідомлення учнем мети та способів дії. Від цього в значній мірі залежить ефективність всієї роботи. Спостереження за практикою організації самостійної роботи та аналіз результатів виконання учнями значної кількості таких робіт дозволяє виділити деякі недоліки в їх організації:

- відсутність системи в організації робіт, вони випадкові і за змістом, і за кількістю, і за формою;
- рівень пропонованої самостійності не відповідає навчальним можливостям учня; слабо виражений індивідуальний підхід у доборі завдань;
- самостійні роботи одноманітні, їх тривалість не є оптимальною для даного класу.

У педагогічній літературі розглядаються різні види самостійних робіт, що спонукають до самостійної діяльності учнів, які співвідносяться з рівнями готовності, зокрема:

- інформативно-пояснювальні, що використовуються для поповнення, набуття та закріплення знань на основі поданої вчителем інформації;

- інформативно – евристичні – пов'язані з виконанням системи вправ, з динамікою від простіших до складніших, розвитку способів раціональної пізнавальної діяльності;

- творчо-розвивальні, проблемно-пошукові – спрямовані на розвиток творчого пошуку нових знань та способів дій [5, с. 29–30].

На кожному уроці можуть бути самостійні роботи різного дидактичного призначення: перевірні, підготовчі, навчальні.

За формою організації самостійні роботи можна поділити на індивідуальні, фронтальні та групові.

Самостійна робота на уроці – органічна частина навчального процесу. Тому методика її проведення визначається специфічними особливостями кожного предмета, змістом теми, рівнем підготовленості учнів.

Плануючи самостійну роботу, вчитель має:

- 1) визначити її місце у структурі уроку;
- 2) знати вимоги до учнів на даному рівні оволодіння матеріалом;
- 3) передбачити труднощі, які можуть виникнути під час роботи у різних групах дітей;

- 4) правильно визначити зміст і обсяг завдань; форму їх подачі; тривалість самостійної роботи;

- 5) дібрати потрібний дидактичний матеріал;

- 6) знайти раціональний спосіб перевірки роботи [6, с. 13].

Форму самостійних завдань бажано урізноманітнювати, щоб працювали різні види сприймання і пам'яті: зорова, слухова, моторна. Не варто перевантажувати якийсь один вид сприймання. (Ця вимога стосується не тільки організації самостійної роботи, а й усього процесу навчання).

Ефективність самостійної роботи школярів може зрости, якщо:

- педагогічно доцільно визначена мета;
- окреслені шляхи та способи вирішення;
- раціонально розподілений час виконання;
- спрогнозовані результати;
- забезпечена перевірка виконаних завдань;
- здійснені аналіз та оцінка результатів.

Таким чином, одним з важливих аспектів і ефективних засобів активізації самостійної пізнавальної діяльності школярів є організація самостійної роботи учнів.

Сьогодні нашим дітям потрібно бути самостійними, вміти використовувати свої знання, досвід, самостійно приймати рішення. Але також треба пам'ятати, що самостійна робота – не самоціль, а один із засобів покращення всієї навчально-виховної роботи.

Список використаних джерел:

1. Бойченко С. Організація самостійної роботи учнів на уроках у початковій школі // Початкова школа, 2004. – № 1. – С. 51–53.
2. Бухлова Н. Навчаємо вчитися. Діагностика і формування самоосвітньої компетентності учнів // Бібліотека «Шкільного світу», 2006. – 126 с.
3. Єсіпов Б.П. Самостійна робота учнів у процесі навчання / Б.П. Єсіпов // Матеріали педагогічних досліджень. – М., 1961. – Вип. 115.
4. Калашин В.Ф. Розвиток творчості учнів : Метод. посібник // Калашин В.Ф., Гоменюк Д.Ф. – К., 2008. – 117 с.

5. Ковальчук О. Розвиток самостійності // Початкова освіта, 2013. – № 37. – С. 26–29.

6. Освіта в Україні, Нормативна база. – К. : КНТ, АТІКА, 2004. – 492 с.

7. Трубочова С. Роль методів самостійного набуття знань в організації пізнавальної діяльності учнів // Рідна школа, 2001. – № 1. – С. 39–42.

Максак І.В.

викладач,

*Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка*

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ АНГЛОМОВНИХ РЕЦЕПТИВНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ СОЦІОКУЛЬТУРНИМ КОМПОНЕНТОМ

Ефективність процесу навчання молодших школярів англомовних рецептивних видів мовленнєвої діяльності із соціокультурним компонентом залежить від низки педагогічних умов.

Беручи до уваги предмет нашого дослідження, комплекс педагогічних умов передбачає реалізацію компетентнісного, особистісно орієнтованого, комунікативно-діяльнісного, культурологічного, інтегративного до процесу навчання; стимулювання творчої пізнавальної діяльності молодших школярів; створення ситуацій успіху шляхом залучення відповідних засобів навчання; науково-методичне і матеріально-технічне забезпечення навчально-виховного процесу під час формування соціокультурної компетентності; створення моделі навчання учнів молодшого шкільного віку англомовного слухання і читання текстів соціокультурного характеру із комплексним оволодінням ними складниками соціокультурної компетентності; створення сприятливого англомовного інтерактивного культурного навчального середовища; використання доцільно відібраного лінгвосоціокультурного навчального матеріалу; реалізацію полісенсорного підходу під час навчання дітей молодшого шкільного віку читати і слухати англомовні тексти із соціокультурним потенціалом, що знаходить своє відображення у застосуванні відповідних технологій навчання; моделювання реальних іншомовних комунікативних ситуацій, спрямованих на міжкультурну комунікацію з носіями мови у типових сферах спілкування; урахування дидактичних і методичних принципів, що обумовлюють мотиваційний змістовий і процесуальний компоненти навчального процесу.

Проблема визначення методичних принципів навчання іноземних мов і культур жваво дискутується як у вітчизняних, так і у зарубіжних фахових виданнях, проте її науковий потенціал не можна вважати дослідженим повністю. Тому метою цієї наукової розвідки є виокремлення методичних принципів навчання англомовних рецептивних видів мовленнєвої діяльності із соціокультурним компонентом. Систематичне й цілеспрямоване впровадження цих принципів у практику формування соціокультурної компетенції в процесі оволодіння англомовним спілкуванням має сприяти поєднанню мовної обізнаності з практичним володінням мовленнєвою діяльністю у відповідних ситуаціях спілкування.

Під методичними принципами ми розуміємо вихідні положення, що «у своїй сукупності визначають вимоги до навчального процесу в цілому і його складників (цілей, завдань, засобів, організаційних форм) зокрема» [1, с. 110].